

PARSA PASARGADAE

پارسه پاسارگاد

فصلنامه خبری پایگاه میراث جهانی تخت جمشید و پاسارگاد / شماره نهم، پاییز و زمستان ۱۳۹۷

Parsa Pasargadae World Heritage Site Newsletter

مراسم تودیع و
معارفه مدیر پایگاه
تخت جمشید

با رعایت حریم،
نقش رستم جهانی
می شود

بازگشت سردیسی
سرباز هخامنشی به
ایران

حفاظت و مرمت
اضطراری آتشدان
ساسانی فاروق

ایران - فارس - تخت جمشید - کاخ تچر - اسفند ۹۷ - عکس: صدیقه عباسی

PERSEPOLIS - FARIS - IRAN - Tachara Palace - Winter 2019

سخن سردبیر

حمید فدایی

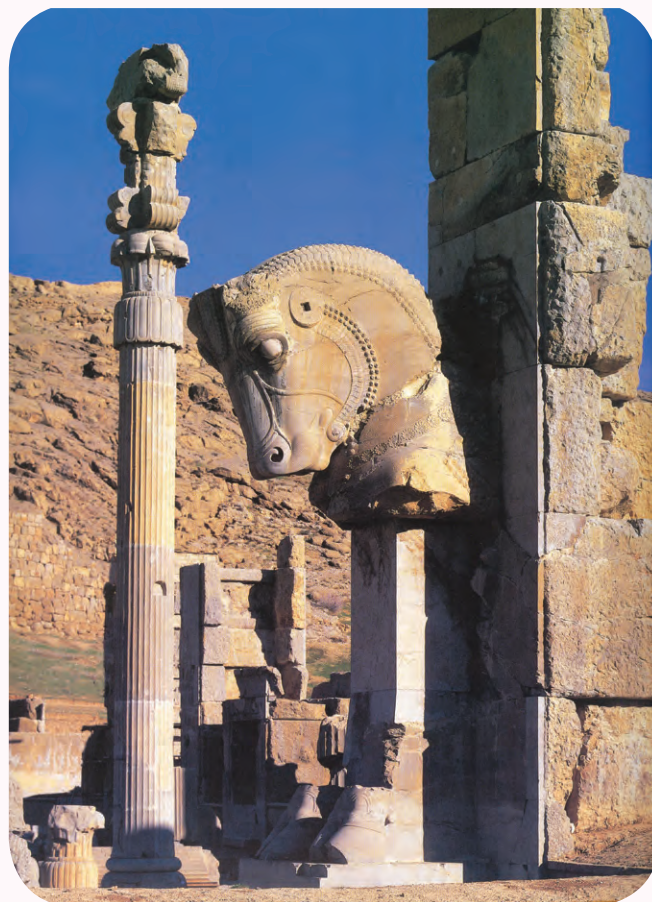
مدیر پایگاه میراث جهانی تخت جمشید

در ماه های گذشته تخت جمشید مملو از اخبار نوید بخش ریز و درشتی بود که بخشی از آن در این شماره از نشریه انعکاس یافته است، اعم از بازگشت سردیس سرباز هخامنشی بعد از هشتاد سال دوری از وطن، خوانش کتیبه

های تخت جمشید است.

طی ماه های گذشته بخش عمده ای از برنامه ریزی و فعالیت های همکاران باستان شناس پایگاه، متخصصین حفاظت و مرمت، مجموعه یگان حفاظت و همچنین دوستداران میراث فرهنگی، معطوف به حفاظت از همین ارزش ها و یکپارچگی موجود در منطقه بوده که خود اخبار شیرین و گاه تلخی را نیز رقم زده است. از پاکسازی زباله های رها شده در محدوده حریم کوه و دشت به همت دوستداران میراث فرهنگی گرفته تا مرمت آثار سنگی در منطقه فاروق که به دست سوداگران عتیقه با اندیشه های واهی گنج یابی متلاشی شده بود و البته تخریب ساخت و سازها و باغ شهری های غیر مجازی که برخلاف ضوابط و قوانین در حریم

تخت جمشید ساخته شده بودند.

باید تاکید کرد هدف نهایی همه این برنامه ها، حفاظت از منظر فرهنگی شهر پارسه به عنوان یک منظر یکپارچه است که حراست از آن خود می تواند کاری سترگ و در خور تحسین ارزیابی گردد. البته نباید فراموش کرد که شاهراه گردشگری از میراث فرهنگی می گذرد و برای گردشگری پایدار، نخست باید پایه های میراث مستحکم شده و شرایط بهینه حفاظت و حراست از آثار مهیا گردند.

جدیدی در آرامگاه داریوش بزرگ در نقش رستم تا آبیاری درختان بوستان پردیس تخت جمشید و... اما در این میان، آن دسته از اخبار که صفت تخت جمشید را درنور دیده و آثار موجود در حریم را به عنوان بستر شکل گیری شهر پارسه شامل گردیده، حس متفاوتی از زمان و مکان و پیوستگی تاریخی در منطقه را ارائه می دهد؛ جایی که تلاقی ویژگی های طبیعی، تاریخی و فرهنگی در کنار هم بازگو کننده تداوم هویت و فرهنگ در کهن دشت پارسه بوده و خود مکمل ارزش

تهدیدات اثر گذار بر مجموعه های خشتی

افشین ابراهیمی

مدیر پایگاه میراث جهانی پاسارگاد

چه در مورد یادمان های تاریخی و چه در کاوش های باستان شناسی، مواجهه با ساختارهای خشتی و گلی به دلیل گرفتاری ها و ابهامات حفاظتی در اندیشیدن و گزینش تدابیر منطقی، بیشتر از آنچه که مایه هیجان باشد، عامل هراس و تشویش حفاظت گران است. حلاوت و اشتیاق ناشی از به نمایش گذاشتن چنین یافته هایی که گاه مرز بین شور و شعور و احساس و منطق را در می نوردد، بدون در نظر گرفتن نیازمندی آنها به مراقبت دائم، بیش از آن که به دل بنشیند، به کام تلخ می گردد. این حقیقت ناشی از آن است که جامعه حفاظت گران در کل و بنا به هر دلیل، تلاشی بسیار کندتر از شتاب عوامل تأثیر گذار محیطی و گاه اندیشه های نامعقول و مخرب انسانی داشته و دارند.

آنچه اعمال سیاست گذاری های حفاظتی در مورد چنین آثاری را با احتیاط و حساسیتی ویژه همراه ساخته، ضرورت توجه به این نکته است که ایده های منظور شده هم باید کالبد اثر را در بر گیرند و هم حافظ سنت های زیستی شکل دهنده به فرهنگ معماری سازنده آن باشند. سنت هایی با گرفته بر محور نیاز و گریز از اسراف که امروزه رنگ باخته اند و احیای آنها مستلزم در پیش گرفتن تدابیر حفاظتی ویژه خواهد بود. تجربه نشان داده است اتخاذ چنین سیاست هایی، پشتیبانی عمومی اما متولی واحدی را می طلبد.

بسیارند آثاری که از سر احساس و بدون رعایت مفاهیم علمی حفاظت مورد رسیدگی قرار گرفته اند اما هویت شان را بر باد رفته دیده اند. اینکه آثار خشتی و گلی، مانع و نقطه مقابل پیشرفت و توسعه پنداشته شود و با هر بهانه ای مورد حمله و بی مهری قرار گیرد، بیشتر از هر تهدید دیگری می تواند به نابودی چنین مجموعه هایی دامن زند. این مهم ضرورت اتخاذ تدابیر بازدارنده برای مقابله موثر با کج اندیشی ها و بد فهمی ها را یادآور می شود و ایجاب می کند جهت حفظ آمادگی و توفیق

در حفاظت پیشگیرانه، شناخت جامعی نسبت به خطرات موجود و عوامل تهدید کننده حاصل گردد.

بناها و مجموعه های خشتی همان قدر که ساده و بی تکلف برپا شده اند، به همان نسبت نیز می توانند آسان و پرشتاب متحمل آسیب های جبران ناپذیر گردند. در کنار عوامل مخرب و آسیب رسانی همچون باد، باران، دما و پدیده های ارگانیک، لازم است به آن دسته عوامل فرساینده نیز توجه کنیم که ماهیت فرهنگی و اجتماعی دارند و مستقیماً از رفتار، سلیقه و تفکری ریشه می گیرند که هنوز جایگاه آنها مشخص نشده، نارسا و ناسنجیده شمرده می شوند. در واقع ریشه بسیاری از آسیب های وارده، حاصل تغییرات خودسرانه ای است که در بافت مجموعه و محیط پیرامون صورت گرفته است. این واقعیت از یک سو و از سوی دیگر، فراموشی سنت های زیستی بازدارنده تخریب و قوانینی خاص که می باید به موقع کمبودها و زیان های ناشی از بی توجهی ها را جبران کنند، هر دو با هم سبب گردیده تا مساحت قابل توجهی از میراث گلین به دست مخرب تقدیر سپرده شود. مشکل بتوان تنها با پیگیری مسائل مربوط به شناخت ویژگی های ساختمانی مصالح و عوامل آسیب رسان، به تدوین نظریه ای قاطع پیرامون حفاظت از چنین آثاری نائل شویم. زیرا این یادمان های خشتی برجای مانده حاوی آن دسته ارزش های فرهنگی و نمادین ویژه ای هستند که تمام خصوصیات بارز در حیطه حوزه تمدنی خود را در بر می گیرند.

در مجموع می توان گفت تهدیدات بوم اقلیمی (مثل: بارش های موسمی شدید، نوسان فوق العاده دما، حضور گسترده موربانه ها، لرزه خیزی و ظرفیت بالای فرسایش بادی و خاکی) اجتناب ناپذیر اما قابل کنترل هستند. تهدیدات ساختاری و کالبدی (مثل: نبود پی و شالوده مستحکم، نظام معیوب دفع آب، کیفیت نامطلوب خاک و مصالح) به مرور قابل اصلاح می باشند. تهدیدات ناشی از برخورد های غیر مسئولانه و ناهنجاری های اجتماعی (مثل: دخل و تصرف های بی قاعده، توسعه نا متوازن شهری، برهم خوردن تعادل اکولوژیکی) اما از آنجا که مستلزم تغییر نگرش حوزه های فکری در سطح خرد و کلان نسبت به حفظ ارزش های برجسته و همه جانبه اثر می باشد، پر رنگ تر از سایر تهدیدات و حل و فصل آنها نیز پر مناقشه تر خواهد بود.

برگزاری مراسم تودیع و معارفه مدیر پایگاه میراث جهانی تخت جمشید

با حضور مدیر کل امور پایگاههای میراث جهانی کشور، مدیر کل میراث فرهنگی استان فارس، مدیر پایگاه میراث جهانی فیروزآباد، مدیر میراث فرهنگی مرودشت، رئیس حراست میراث فرهنگی فارس و جمعی از کارکنان پایگاه میراث جهانی تخت جمشید مراسم تودیع و معارفه مدیر پایگاه میراث جهانی تخت جمشید در محل گیت ورودی تخت جمشید در تاریخ ۲۲ آبان ماه ۱۳۹۷ برگزار گردید. در ابتدای این جلسه مسعود رضایی منفرد مدیر سابق پایگاه میراث جهانی تخت جمشید، ضمن اشاره به فعالیتهای مثبت صورت گرفته در دوره فعالیت خود، با اشاره به ردیف اختصاصی تخت جمشید از آن به عنوان اتفاق خوب و مهم یاد کردند و به ذکر چندین مورد فعالیت انجام شده در دوران مدیریت خود پرداختند.

مهم همکاری همه و در وهله اول، حمایت استان و مسئولین شهری لازم است. وی با اشاره به این نکته که تمامی فعالیت های انجام شده مرهون همکاری همکاران پایگاه میراث جهانی تخت جمشید است ابراز امیدواری کردند در آینده هم بتوانیم کارها را با همکاری همدیگر به جلو ببریم. فدایی در بخش دیگری از سخنان خود با توجه به انتخاب محمدجواد اولاد حسین به

عنوان عامل ذیحساب پایگاه پارسه و پاسارگاد ابراز امیدواری کرد، بحث بودجه و امور مالی سرعت بیشتری به خود گیرد. پس از آن پیغام معاونت سازمان میراث فرهنگی با موضوع تشکر از فعالیت های رضایی منفرد قرائت گردید. مصیب امیری مدیر کل میراث فرهنگی فارس، سومین سخنران جلسه نیز ضمن اشاره به بهبود وضعیت مجموعه تخت جمشید به همکاری اداره کل

در بخش دوم سخنرانی حمید فدایی، مدیر جدید پایگاه میراث جهانی تخت جمشید، با اشاره به فعالیتهای مثبت صورت گرفته در دوره قبل و با اشاره به امانت سپردن کلید پایگاه میراث جهانی تخت جمشید به ایشان، از تأثیرگذاری هر شخص به عنوان امری مهم یاد کرده و بر استفاده از فرصتها تأکید کردند. ایشان در ادامه سخنان خود تأکید کردند، برای انجام این

میراث فرهنگی فارس در این خصوص اشاره داشتند.

سخنران پایانی جلسه فرهاد عزیزی زلانی، مدیر کل امور پایگاههای کشور بود. ایشان از میراث فرهنگی به عنوان منبع الهام یاد کردند و با اشاره به مسائل و مشکلات فعلی کشور و شرایط حساس کنونی، راه برون رفت از این مشکلات را گردشگری دانستند و بر لزوم بازنگری در ارتباط با دستگاه های اجرایی و برگزاری سمینار و کارگاه در مجموعه میراث جهانی تخت جمشید تأکید کردند.

وی در بخش دیگری از سخنان خود با توجه به اتفاقات خوبی که در مجموعه میراث جهانی تخت جمشید انجام شده از جمله برپایی چندین کارگاه حفاظت و مرمت، ارائه طرح بیشتر در پیشبرد اهداف میراث جهانی تخت جمشید را خواستار شدند.

در پایان جلسه لوح تقدیری از جانب دفتر امور پایگاه های میراث جهانی پایگاه میراث جهانی تخت جمشید به رضایی منفرد اهدا گردید و حکم مونسان، رئیس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری به حمید فدایی مدیر جدید پایگاه میراث جهانی تخت جمشید، ابلاغ گردید.

نشست نمایندگان مجلس با رئیس سازمان میراث فرهنگی در محل تخت جمشید برگزار شد

ورودی تخت جمشید را با حمایت استانداری فارس تأمین کنند. معاون رئیس جمهوری ضمن تأکید

در نشست با نمایندگان مجلس در تخت جمشید شرکت کرد.

در این نشست که با حضور سرپرست استانداری فارس و جمعی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی برگزار شد، علی اصغر مونسان از مسئولان محلی خواست اعتبار ۲۰ میلیارد ریالی پروژه ساماندهی

معاون رییس جمهوری و رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در حاشیه سفر خود به استان فارس، پنجشنبه بیست و دوم آذرماه ۱۳۹۷، برای رونمایی از مرحله دوم سامانه یکپارچه فروش بلیت الکترونیکی موزه ها به شهرستان مرودشت سفر و

صورت توافق مشترک، طرح به اجرا در می آید، در غیر این صورت فراخوان عمومی برگزار می شود.

رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری همچنین در پایان این جلسه، از توافقات اولیه با مدیر عامل بانک پاسارگاد مبنی بر واگذاری پروژه موزه پاسارگاد به این بانک، برای اتمام سریعتر طرح خبر داد.

در این نشست، طرح نوسازی صندلی های سکوی برنامه نور صدا و نصب سقف چادری محافظ برای این بخش تا قبل از فرارسیدن نوروز ۹۸ نیز به تصویب رسید.

دیدار، با اعضای کمیسیون فرهنگی مجلس و نمایندگان استان فارس در مجلس در تخت جمشید و افتتاح مرحله دوم سامانه یکپارچه فروش بلیت الکترونیکی موزه ها از دیگر برنامه های وی در سفر دو روزه به تخت جمشید بود.

بر اهمیت مجموعه تخت جمشید به عنوان ارزشمندترین سایت تاریخی ایران، اظهار کرد: «برای اجرای طرح نورپردازی این مجموعه جهانی قراردادی با اتریشی ها منعقد شده بود که برای عملیاتی شدن آن در بیست روز آینده جلسه ای با طرف اتریشی برگزار خواهد شد و در

* بازگشت سردیس سرباز هخامنشی به ایران

خبر توقف حراج نقش برجسته سرباز هخامنشی تخت جمشید و بازگشت این نقش برجسته به ایران از جمله اخبار مهمی بود که در سال ۱۳۹۷ بر روی خروجی خبرگزاریهای کشور قرار گرفت. در مطلب زیر مروری خواهیم داشت بر انعکاس و بازتاب خبری بازگشت این نقش برجسته به ایران:

میراث آریا رفت. ابراهیم شقاقی مدیر کل حقوقی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در این مورد به میراث آریا گفت:

در آبان ماه ۱۳۹۶، برای اولین بار خبرگزاری سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری از توقف حراج نقش برجسته تخت جمشید در نیویورک خبر داد. مدیر کل حقوقی سازمان میراث فرهنگی با اعلام این خبر اعلام کرد: از فروش نقش برجسته ای که در دهه های پیش از انقلاب از تخت جمشید به سرقت رفته بود در حراج نیویورک جلوگیری به عمل آمد. وی در این خصوص تشریح کرد با تلاش و پیگیری اداره کل حقوقی سازمان میراث فرهنگی، همکاری معاونت میراث فرهنگی سازمان میراث فرهنگی و از طریق دفتر لاهه (مرکز خدمات حقوقی بین المللی) دستور دادستان نیویورک برای توقیف نقش برجسته ارزشمند سرباز هخامنشی تخت جمشید صادر شد و پیگیری های حقوقی برای اثبات تعلق اثر به ایران و خروج غیر قانونی آن از کشور و نهایتاً استرداد آن از سوی اداره کل حقوقی سازمان و از طریق دفتر مرکز خدمات حقوقی بین المللی ریاست جمهوری در حال انجام است.

چندی بعد در مرداد ۱۳۹۷، خبر حکم دادگاه عالی نیویورک در خصوص بازگشت نقش برجسته ای از ایران که ۸۰ سال پیش به سرقت رفته بود و اخیراً در آمریکا به حراج گذاشته شد، به نقل از خبرگزاری فارس بر خروجی خبرگزاری

پیگیری های لازم برای اطلاع و تایید قطعی این خبر از مبادی رسمی در حال انجام است. او ادامه داد، زمان بازگردانده شدن این شیء تاریخی مشخص نیست و پس از تایید خبر، اقدامات لازم برای بازگشت آن آغاز خواهد شد.

سردیس سرباز هخامنشی از دادگاه نیویورک تحویل گرفته شد! این تیتیر خبری بود که در تاریخ ۱۴ شهریور ماه ۱۳۹۷ بر روی خبرگزاریهای

همانگی های لازم در اسرع وقت به ایران بازگردانده می شود و در جای اصلی خود در تخت جمشید قرار می گیرد. وی با بیان اینکه سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، بلافاصله پس از اطلاع از این موضوع اقدامات حقوقی خود را آغاز کرد، ادامه داد با هماهنگی مرکز خدمات حقوقی ریاست جمهوری، مرکز لاهه، وزارت امور خارجه و سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، ثابت شد که این شی متعلق به

ایران است و دادستانی نیویورک حکم استرداد آن را به کشورمان صادر کرد. معاون رئیس جمهور اضافه کرد این سردیس هخامنشی پس از هماهنگی های لازم در اسرع وقت به کشورمان بازگردانده می شود و در جای اصلی خود در ایوان جنوبی کاخ تچر در تخت جمشید قرار می گیرد.

سرانجام در تاریخ پنجم مهرماه ۱۳۹۷ بود که رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری گفت: رئیس جمهوری در بازگشت از سفر خود به مقر سازمان ملل متحد در نیویورک، سردیس سرباز هخامنشی را که به طور غیرقانونی از ایران خارج شده بود، بازگرداند. علی اصغر مونسان افزود: نقش برجسته سردیس هخامنشی (سرباز هخامنشی) حدود ۸۰ سال پیش به صورت غیر قانونی از ایران خارج شده بود که چندی پیش با رایزنی های بین المللی و نیز پیگیری های حقوقی، موفق شدیم این نقش برجسته ارزشمند را از دادستانی نیویورک تحویل بگیریم.

پس از بازگشت این نقش برجسته به ایران، محمدرضا کارگر مدیر اداره کل موزه ها در گفت و گو با ایسنا اظهار کرد روز سه شنبه ۱۰ مهر ماه ۱۳۹۷، همزمان با افتتاح نمایشگاه هلند در موزه ملی ایران، نقش برجسته سرباز هخامنشی در بخش آثار هخامنشی این موزه به نمایش در می آید. او درباره نمایش این اثر باستانی در شهرهای مختلف کشور نیز اظهار کرد: نخست، این اثر در موزه ملی ایران نمایش داده می شود و سپس برنامه آن برای نمایش در استان ها براساس نظر آقای مونسان برنامه ریزی می شود. این نقش برجسته تا کنون در موزه های چندین استان کشور به نمایش درآمده و پس از آن قرار است، به محل اصلی خود در تخت جمشید بازگردانده شود.

*** برای اطلاع بیشتر در این خصوص مراجعه کنید به مقاله کوتاهی با عنوان «مروری کوتاه بر ۸۲ سال، نقل و انتقالات نقش برجسته سرباز هخامنشی مسروقه از تالار شورا در تخت جمشید» که در بخش «بیشتر بخوانید» همین نشریه چاپ شده است.**

خوانش کتیبه جدید هخامنشی در نقش رستم

خبر کشف کتیبه هخامنشی در نمای آرامگاه داریوش (۴۸۷-۵۵۰ ق.م) در محوطه باستانی نقش رستم مرودشت در زمستان ۱۳۹۷ سر و صدا و حواشی بسیاری به پا کرد و نقل قول‌ها و توضیحات مختلفی نیز از سوی پژوهشگران و مسئولان، در این باره ابراز شد! اما ماجرا چه بود؟ صحبت از این کتیبه و رونمایی از آن اولین بار، در نشست با عنوان کتیبه های شاهان و کاتبان آنها با سخنرانی سهیل دلشاد و راز و رمزهایی از نقش رستم با سخنرانی مجتبی درودی و با توضیحاتی از ووتر هنکلمن که در تاریخ ۹ بهمن ماه ۱۳۹۷ با همکاری بنیاد ایران شناسی شاپور شهبازی و دانشگاه شیراز برگزار گردید مطرح شد. درودی قبل از این نشست در مصاحبه با چمدان مدعی شد، این کتیبه در دامنه کوه و در اطراف مقبره داریوش در نقش رستم قرار داشته و به دلیل پنهان ماندن در بین رسوبات و پوشش‌هایی که در طی دو هزار سال گذشته در این محل ایجاد شده، تاکنون از دیده‌ها مخفی مانده بوده است. وی با بیان این که این کتیبه سه زبانه با همراهی سهیل دلشاد دانشجوی دکتری دانشگاه برلین به طور کامل خوانده و ترجمه شده است، گفت: این کتیبه هخامنشی به سه زبان شامل دو خط به زبان فارسی باستان، یک خط عیلامی و یک خط بابلی نوشته شده است. وی گفت: این کتیبه تاکنون دیده نشده و به طور اتفاقی زمانی که در حال عکسبرداری از این محوطه بودم آن را مشاهده کردم. درودی همچنین در خصوص متن این کتیبه نیز به خبرگزاری چمدان گفت: متن این کتیبه در خصوص یکی از شخصیت‌های بلندپایه دربار هخامنشی و ایران باستان است که

تاکنون هیچ اشاره‌ای در تاریخ به آن نشده بود. ووتر هنکلمن باستان شناس بین المللی و مقیم کشور فرانسه نیز همزمان در نشست رونمایی از این کتیبه از طریق ارتباط ویدیویی در نشست بنیاد شاپور شهبازی بر اهمیت زیاد این کتیبه در حوزه پژوهش‌های ایران باستان و زبان شناسی باستان و بی سابقه بودن آن در پنجاه سال اخیر تاکید کرد. اما افشین یزدانی مشاور حریم محوطه‌های میراث جهانی تخت جمشید و پاسارگاد در گفتگو با خبرگزاری ایسنا در تاریخ ۱۴ بهمن ۱۳۹۷ توضیحات جدیدی را درباره نحوه کشف این کتیبه به خبرنگار ایسنا داد: سنگ‌نوشته مورد نظر ۱۸ سال پیش و در جریان پاکسازی نمای آرامگاه داریوش توسط گروه مرمت تخت‌جمشید، که تا آن زمان در زیر رسوبات آهکی حاصل از جاری شدن چند هزار ساله آب باران مخفی شده بود، کشف شد. اما متأسفانه به دلیل نبود یک متخصص باستان‌شناس در گروه مرمت، افرادی که به تمیز کردن آن اقدام می‌کردند به این مهم توجه نکرده بودند، که با یک نوشته خوانش نشده مواجه هستند. او با مطرح کردن این موضوع و با طرح این ادعا که دو سال قبل از این جریان پژوهشگر مستقلی با مجوز اداره کل میراث فرهنگی استان فارس و هماهنگی با پایگاه تخت جمشید اقدام به عکسبرداری هوایی با پهباد و دوربین‌های حرفه‌ای کرده است، توضیح داد، در جریان این تصویربرداری‌ها عکس‌های دقیقی از نوشته‌های آرامگاه نیز تهیه شده و برای او مشخص شد که با نوشته جدیدی مواجه شده که تا آن زمان

خوانده نشده است. وی تاکید کرد، بر اساس مستندات موجود با اطمینان باید گفت ادعای کشف سنگ‌نوشته هخامنشی در یک ماه اخیر و توسط افرادی که در همایش بنیاد شاپور شهبازی ادعا شده نادرست بوده و صحت ندارد. علاوه بر این مسائل، مساله خوانش بعضی از واژگان در این کتیبه نیز حواشی دیگری ایجاد کرد. سامان توفیق دکترای باستان شناسی و مدیر پروژه غار دژ اسپهبد خورشید، در مصاحبه با صدای میراث در تاریخ ۱۲ بهمن ماه ۱۳۹۷ گفت: سهیل دلشاد که خوانش این سنگ‌نوشته را در دست دارد، گفته است: بخش کمی از این کتیبه که نام یکی از بزرگان هخامنشی در آن قسمت نقش بسته بوده از بین رفته اما خوشبختانه قسمتی که لقب آن شخص درج شده سالم مانده است. او ادامه داد: اشاره شده است که واژه «پتی شووریش» لقب یکی از سران دربار هخامنشی است. باید تذکر بدهم که خوانش درست این نام «پتیشواریش» است و اشکال دیگر این نام در سالنامه های آشوری با نام «پاتوش آری»، «پاتیشواریش» در سنگ‌نشته های هخامنشی «پَرخوآئرس» در منابع یونانی، «پتیشخوار» و «پتیشخوارگر» و در منابع ساسانی از جمله کارنامه اردشیر بابکان، سنگ‌نوشته شاپور بر کعبه زرتشت، روایات بندهشو در گل‌مهری از دوره ساسانی این نام «پَریشوارگر» خوانده شده است. (۱) دو روز بعد از این خبر، «واکنش پژوهشگران یابنده و خواننده کتیبه نویافته در نقش‌رستم به یادداشت صدای میراث» عنوان تیتیر خبری بود که پس از یادداشت سامان توفیق از جانب سهیل دلشاد و سامان درودی منتشر شد. در این یادداشت این دو پژوهشگر نکاتی را در خصوص ادعای سامان توفیق و در جوابیه ایشان منتشر کردند. (۲) پس از حواشی ایجاد شده در خصوص خوانش کتیبه نقش رستم حمید فدایی مدیر پایگاه تخت جمشید، به خبرگزاری چمدان توضیحاتی داد. فدایی گفت: نخستین اطلاع رسانی درباره این خوانش، مربوط به جلسه بنیاد شاپور شهبازی بود که به دلیل تخصصی بودن جلسه، اطلاعات و نقل قول‌های آن به درستی منعکس نشده بود. این اتفاق دلخوری‌هایی همراه داشت و منجر به سوءتفاهم در جامعه علمی شد. او با اشاره به نحوه کشف این کتیبه

گفت: کشف فیزیکی این کتیبه در دهه ۸۰ و ضمن مرمت در بین سال‌های ۸۰ تا ۸۴ در نقش رستم اتفاق افتاده است. در آن سال کتیبه از زیر رسوبات خارج شده بود اما چون آن زمان در تیم حفاظتی خط شناس حضور نداشته، گمان بر این بوده که این کتیبه خوانش شده است. هم آن زمان نیز نقاطی محو مشخص بوده و با برداشتن لایه‌های رسوب از داخل آن، کتیبه خوانا شده است. مدیر پایگاه میراث فرهنگی تخت جمشید با اشاره مرمت‌های آن سال گفت: در مرمت‌های آن دوره نه تنها این کتیبه که بخش‌هایی از کتیبه‌های دیگر نیز آشکار شده که بحث خوانش مجدد آن کتیبه‌ها نیز در اولویت کار ماست. این کتیبه‌ها خوانش شده بودند اما حالا مرمت بخش‌های دیگری را نمایان کرده و با بازخوانی اطلاعات جدیدتری درباره خط و زبان از کتیبه‌ها منتشر خواهد شد. فدایی درباره خوانش تازه کتیبه گفت: کتیبه فوق در چند ماه گذشته خوانش شده و آقای دلشاد مشاور ما در حوزه خطوط میخی هستند که ضمن گذراندن رساله دکتری، تجربه خوبی درباره خطوط میخی دارند که پیش از این نیز روی بازنگری خطوط میخی کامل خوانده نشده در کتیبه‌های غیر از آرامگاه داریوش بزرگ فعالیت کردند که نتایج آن به زودی چاپ خواهد شد. او در توضیح حواشی پیش آمده گفت: به اشتباه گفته بودند که کتیبه از جلبک پاک شده که این طور نبوده و رسوب بوده است. در مورد اسمی که در کتیبه آمده نیز حاشیه‌هایی به وجود آمده که آن هم ناشی از اشتباه در گزارش‌دهی واژگان در فارسی بوده است. بهتر است، که حوزه‌های تخصصی نیز برای نقد، توضیح و بحث درباره این کتیبه منتظر انتشار مقاله رسمی این اتفاق باشند. (۳)

منابع:

- ۱- متن کامل این خبر را می‌توانید در رسالت «صدای میراث» به آدرس زیر مشاهده کنید.
<https://www.sedayemiras.ir/1397/11/12>
- ۲- متن کامل این خبر را نیز می‌توانید در رسالت «صدای میراث» به آدرس زیر مشاهده کنید.
<https://www.sedayemiras.ir/1397/11/14>
- ۳- اخیراً مقاله‌ای توسط سهیل دلشاد و مجتبی درودی به زبان انگلیسی با عنوان:
“DNf: A New Inscription Emerges from the Shadow”
به شکل آنلاین در آدرس زیر منتشر شده است.
http://www.achemenet.com/pdf/arta/ARTA_2019.001-Delshad-Dorodir.pdf

فاروق؛ هدف آینده بوم گردی استان فارس

صدیقه عباسی؛ روابط عمومی پایگاه میراث جهانی تخت جمشید

شهرستان مرودشت به سبب غنای تاریخی و فرهنگی، یکی از شاخص ترین نواحی شمال استان فارس است. آثار باستانی بسیاری که از دوره های پیش از تاریخ تا به امروز در این مکان وجود دارد، آن را از دیگر شهرستان های استان متمایز ساخته است. بررسی های مردم شناسی نشان می دهد، که روستاهای اطراف این شهرستان درون مایه بالایی دارند که می تواند در مجاورت آثار تاریخی موجود، بستر مناسبی را برای توسعه اشکال مختلف گردشگری ایجاد نماید.

دیدن آثار باستانی و بناهای به جای مانده از دوران های گذشته همواره برای گردشگران جاذبه داشته، اما تنوع طلبی و احساس نیاز برای دانستن مسائل بیشتر راجع به طبیعت و زمین شناسی موجب رونق گردشگری در روستاهای اطراف این شهرستان شده است.

شامل زراعت و باغداری و دامداری است. آنچه در میان محصولات باغی بیش از همه خودنمایی می کند و به فاروق شهرت ملی و جهانی داده است «انار» فاروق می باشد. انار شهوار فاروق در میان انواع انارها با توجه به دانه های بهشتی آن فاروق را به بهشت فارس تبدیل نموده است. برگزاری جشنواره انار به مدت چند سال پیاپی در روستای فاروق توانسته است گردشگران بسیاری را از دور و نزدیک به این روستا جذب کند. همین امر باعث شده تا فاروق به عنوان یک روستا با قابلیت گردشگری مطرح شود.

مردم تحت تأثیر رفت و آمدهای زیاد به شهر شیراز، نزدیک به لهجه شیرازی است. وجود کوچه باغ های باصفا، بافت قدیمی و خانه های موجود در محله قدیم فاروق در میان باغات انار و گردو و پرندهای نادر به نام بلبل آزاد که شبها فضای شهر و باغ ها را با صدای دلنشین خود خوش آهنگ می کند از جمله قابلیت هایی است که گردشگران فاروق را یک گام جلوتر از سایر روستاهای اطراف شهرستان به خود جذب می کند. اوضاع اقتصادی اهالی فاروق به طور کلی بر پایه کشاورزی،

فاروق چنین آمده است: «فاروق از قریه های استخر فارس است، جماعتی از اهل علم و فضل به آن ها نسبت داده می شود». همچنین فارس نامه ابن بلخی، فاروق را در قرن ششم هجری قمری این گونه معرفی کرده است: «فاروق ... شهرکی است و دیه های بزرگ و نواحی هوای آن سرد است، معتدل، و آب های روان خوش دارد و میوه باشد از هر نوع و نخجیرگاه است و سه آبادان است و به حومه آن جامع و منبر است». زبان اصلی مردم این منطقه فارسی است و به طور کلی زبان و لهجه

فاروق از روستاهای باصفا شهرستان مرودشت و از سرسبزترین مناطق این شهرستان و استان فارس است. این روستا در نزدیک شهر مرودشت در جوار جاده دسترسی به تخت جمشید و در ۴۵ کیلومتری شمال شیراز واقع شده است. بر اساس اسناد تاریخی موجود، «فاروق» یکی از شهرها و دروازه های استخر فارس بوده که در شش فرسخی تخت جمشید و در فاصله ۲۵ کیلومتری مرودشت واقع شده است. در کتاب تاریخی معجم البلدان که پیش از هشتصد سال پیش تألیف شده در مورد

ها وجود ندارد. آب همه

قنات ها بدون استثنا در حد استانداردهای نوشیدن است. مساله اشتغال زایی و سرمایه گذاری در فاروق از طریق رونق دادن به قنات های آن نیز می تواند علاقه مندان به این حوزه را جذب این روستای گردشگری کند. رونق قنات های فاروق نیز می تواند در زمینه اشتغال زایی و سرمایه گذاری در فاروق تاثیرگذار باشد.

منابع:

<http://farsirib.ir/media>

روستای - فاروق / ۲۲۸۳/

<http://www.irna.ir/fars/fal>

News / ۸۲۹۷۷۸۵۶

از ویژگی های منحصر به فرد قنات های فاروق این است که علی رغم پشت سر گذاشتن هجده سال خشکسالی، کمترین نوسانات و تغییرات آب دهی را دارد. کم بودن طول قنات های فاروق از دیگر ویژگی های برجسته این سازه هاست.

دهی را دارد. کم بودن طول قنات های فاروق از دیگر ویژگی های برجسته این سازه هاست. تفتی در بخشی دیگر اشاره می کند، یکی از این رشته قنات ها با طول حدود ۸۰۰ متر بالغ بر ۸۰ لیتر در ثانیه آب دهی دارد. بخشی از آب قنات های فاروق از طریق درز و شکاف های آهک های خرد شده تامین می شود و بخشی دیگر هم از جریان آب زیرزمینی در آبرفت، هیچ گونه آلودگی در آب این قنات

و پژوهشگران طبیعت قرار دارد. عجایب ساختمانی قنات ها و ویژگی های کاملاً مهندسی و مدبرانه مراحل ساخت و بهره برداری قنات در حدی است که بعد از عجایب هفت گانه زمین، قنات ها را هشتمین اثر عجیب دنیا تعریف کرده اند. تفتی با اشاره به قنات های فاروق معتقد است، از ویژگی های منحصر به فرد قنات ها این است که علی رغم پشت سر گذاشتن هجده سال خشکسالی، کمترین نوسانات و تغییرات آب

معرفی انار فاروق و فراورده های آن و شناساندن بسترهای گردشگری فاروق، برداشته شدن گامی در مسیر احیای میراث های تاریخی، طبیعی و مذهبی و ایجاد اقامتگاه های بوم گردی در این روستا است. این جشنواره علاوه بر عرضه انار و دیگر محصولات کشاورزی و دامی نقش به سزایی نیز در شناسایی خرده فرهنگ و جاذبه های طبیعی و تاریخی به گردشگران را دارد.

به گفته مرتضی تفتی پیشکسوت قنات ایران، حدود بیست سال است که مبحث ژئوتوریسم و توریسم قنات مدنظر جهانگردان

حفاظت و مرمت اضطراری آتشدان ساسانی فاروق

شهرام رهبر؛ مسئول گروه حفاظت و مرمت

به محل مورد نظر اعزام شدند و در فرصت بسیار کوتاه بیش از ۳۵۰ قطعه شکسته شده آتشدان، پاره بایی و وصالی شد. گروه مرمت گر متشکل از همکاران مرمت گری بودند که زیر نظر محمدرضا رنجبر از استادکاران با سابقه تخت جمشید، مأموریت حفاظت اضطراری این آتشدان را بر عهده داشتند.

مسئول گروه حفاظت و مرمت پایگاه میراث جهانی تخت جمشید افزود: پس از اتمام مرمت آتشدان، طی جلسه ای با حضور مدیر داخلی پایگاه میراث جهانی تخت جمشید، مدیر اداره میراث فرهنگی، صنایع

رهبر از مهمترین اقدامات گروه اجرایی حفاظت و مرمت در سال ۹۷ را رسیدگی سریع به آثار آسیب دیده در حرایم تخت جمشید برشمرد و تصریح کرد، مرمت برخی از این آثار، با نظر دکتر حمید فدایی مدیر پایگاه میراث جهانی تخت جمشید در دستور کار این گروه قرار گرفت.

وی ادامه داد، یکی از این آثار، موسوم به آتشدان سنگی فاروق، از آثار مهم دوره ساسانی است که در روستای فاروق قرار دارد. این آتشدان در چندین نوبت توسط سوداگران اشیاء عتیقه با روش

دستی و گردشگری مرودشت و اعضای شورا و دهیار روستای فاروق، این اثر تاریخی به اهالی واگذار شد، تا توسط افراد بومی آن منطقه حفاظت و از شر سوداگران اشیای تاریخی در امان بماند.

های مختلف آسیب دیده بود که با هماهنگی های لازم مدیریت پایگاه و با همکاری اداره میراث فرهنگی شهرستان مرودشت و با مسوولیت شورا و دهیار روستای فاروق یک گروه با تجربه از مرمت گران تخت جمشید

شهر استخر زیر ذره بین واحد مستندنگاری و پایش

علی اقرا؛ واحد مستندنگاری و پایش

استخر، در بازه زمانی یکساله عملیاتی خواهد گردید.

در همین باره، به منظور ساماندهی قطعات سنگی در بخشی از شهر استخر، منصوب به مسجد سنگی، مستندنگاری با هدف مکان یابی و شناسایی قطعات سنگی انجام گرفت و تعداد ۱۹ قطعه سنگی، مستند نگاری و موقعیت یابی گردید.

این موقعیت یابی در سامانه GIS مجموعه میراث جهانی ثبت و توصیف گردید.

با شروع فعالیت تخصصی پایگاه تاریخی فرهنگی شهر استخر به منظور ساماندهی و حفاظت و مرمت، واحد مستندنگاری و پایش مجموعه میراث جهانی تخت جمشید با هدف عملیات مستندنگاری و پایش در این محوطه ارزشمند تاریخی آغاز شد.

به نقل از واحد مستند نگاری و پایش، برنامه مستند نگاری و پایش، با استفاده از ابزار نقشه برداری و فتوگرامتری و پروازهای هفتگی سامانه هوایی برد کوتاه در شهر

آغاز اولین مرحله از آبیاری درختان بوستان پردیس تخت جمشید

سجاد طهماسبی؛ مسئول واحد عمران

به سبب کاهش بارش باران در سالهای گذشته بسیاری از درختان این جنگل دچار خشکیدگی و پوست اندازی شده بودند.

بدین منظور و در بهمن ماه ۱۳۹۷، علاوه بر پاکسازی محدوده جنگل تخت جمشید، ضمن بهره برداری از تنها چاه موجود در مجموعه، اولین مرحله آبیاری درختان بوستان پردیس انجام شد.

هدف از ایجاد بوستان پردیس تخت جمشید، احیای باغهای تخت جمشید در دوره باستان بوده است.

جرقه ایجاد این بوستان در دوران پهلوی اول و به بهانه جشنهای ۲۵۰۰ ساله در حریم تخت جمشید ایجاد شد.

این جنگل قدیمی با چندین گونه پوشش گیاهی و درختان کاج، یکی از مهمترین فضاهای زیست محیطی و زیبای تخت جمشید است.

طرح بررسی و تهیه نقشه باستان شناسی دشت مرو دشت در حال انجام است

وحید بارانی؛ کارشناس واحد باستان شناسی

ها و بناهای واقع در دشت مذکور پیردازد.

این بخش در محدوده بررسی شده در طی دو فصل، عرصه و حریم درجه یک و دو و قسمت جنوبی از شهرستان مرو دشت را در بر گرفته است. بررسی انجام شده در این حوزه ها شامل تپه ها و محوطه های باستانی، گورهای دوران تاریخی و گورستان های اسلامی و بناها شامل حمام، پل، و معادن سنگ دوران تاریخی در بخش کوه رحمت و حسین و غارها و پناهگاههای صخره ای که به صورت پراکنده در دامنه کوهها مشاهده شده است، می باشد. این طرح با مسئولیت کارشناسان گروه باستان شناسی پایگاه میراث جهانی تخت جمشید، به سرپرستی آقایان وحید بارانی، علی اکبر صادقی و علی احمدی و با همکاری شهردار زارع، ابودر توکل، وحید یونسی، پگاه منوچهری و محمد کیانی در حال انجام است.

بررسی و تهیه نقشه باستان شناسی دشت مرو دشت عنوان پروژه ای است که زیر نظر گروه باستان شناسی مجموعه میراث جهانی تخت جمشید در حال اجرا است. هدف از انجام این بررسی در دشت پهناور مرو دشت و یا حوزه رودخانه کر و سیوند، تهیه نقشه کامل باستان شناسی شهرستان مرو دشت به منظور تکمیل نقشه باستان شناسی کشور و بررسی و شناسایی محوطه ها در کل شهرستان، با توجه به اهمیت حوزه رودخانه کر و دشت مرو دشت است.

با توجه به اهمیت جلگه مرو دشت، بررسی حاضر با رویکردی متفاوت از اقدامات پیشین، سعی بر این دارد تا با تهیه نقشه ها و کاربردهای GIS در تحلیل الگوهای استقراری و پراکندگی محوطه ها در توالی و گاهنگاری این دشت میان کوهی در باستان شناسی کمکی شایان نموده تا به شناختی بهتر از محوطه

کشف دو ساختار جدید ناشناخته در پاسارگاد

مطالعات گسترده میان رشته ای در این محوطه از متخصصین مختلفی در علوم تلفیقی باستان شناسی از جمله ژئوفیزیک، دیرین شناسی، زمین باستان شناسی، هیدرولوژی، سنجش از دور و عکاسی هوایی و نقشه برداری در کنار باستان شناسان بهره گرفته شده است.

وی در ادامه از انجام بررسی های آرکئوژئوفیزیک با استفاده از روش مغناطیس سنجی و یک روش جدید الکترومغناطیس با استفاده از دستگاه های CMD در این فصل از پژوهش ها خبر داد.

سرپرست فصل پنجم بررسی های ژئوفیزیک، باستان شناسی محوطه هخامنشی پاسارگاد و دشت مرغاب گفت: نتایج اولیه در این بخش منجر به کشف دو ساختار جدید ناشناخته شد که از دوره و چگونگی این ساختارها تا تکمیل شدن مطالعات نمی توان صحبتی به میان آورد.

محمدخانی افزود: کشف این ساختارهای جدید در این قسمت از محوطه پاسارگاد بسیار مهم است چون تاکنون هیچ اطلاعاتی از ساختارهای موجود در این قسمت به دست نیامده بوده است.

ایشان ادامه داد: نتایج اولیه مطالعات گرده شناسی و گیاه باستان شناسی در محوطه نیز، حکایت از وجود گرده در لایه های رسوبی و وجود گرده درخت سرو در محوطه پاسارگاد دارد که منجر به پیگیری ادامه مطالعات و بررسی های دیرین اقلیم شناسی در این قسمت شد. وی افزود: مطالعات آزمایشگاهی در دانشگاه تور، ماری و لیون فرانسه انجام خواهد شد. این تفاهم نامه پنج ساله تا سال ۱۳۹۹ ادامه خواهد داشت.

منبع:

<https://www.mashregnews.ir/news/۹۲۲۰۶۴>

سرپرست فصل پنجم بررسی های ژئوفیزیک، باستان شناسی محوطه هخامنشی پاسارگاد و دشت مرغاب از کشف دو ساختار جدید ناشناخته خبر داد.

کوروش محمدخانی سرپرست فصل پنجم بررسی های ژئوفیزیک، باستان شناسی محوطه هخامنشی پاسارگاد و دشت مرغاب گفت: طرح بررسی ها و مطالعات علوم میان رشته ای در باستان شناسی در محوطه و دشت پاسارگاد، توسط هیات مشترک باستان شناسی ایران- فرانسه، با همکاری پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری، پژوهش کده باستان شناسی، گروه باستان شناسی دانشگاه شهید بهشتی تهران، پایگاه میراث جهانی پاسارگاد و دانشگاه لیون ۲- مرکز ملی پژوهش های علمی فرانسه (CNRS) با مجوز رسمی از پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری کشور انجام شد.

وی افزود: این برنامه پنجمین فصل از برنامه پنج ساله تفاهم نامه مشترک بین ایران و فرانسه در این محوطه بود که از سال ۱۳۹۴ آغاز شده است.

محمدخانی هدف اصلی در مطالعات این هیات مشترک را شناخت بهتر محوطه میراث جهانی پاسارگاد، شناسایی حدود پاسارگاد در دوره هخامنشیان، به دست آوردن دید کلی از سیستم احتمالی شهرسازی، پژوهش بر روی سیستم مدیریت آب و هیدرولوژی در دوره هخامنشی اعلام کرد.

وی از دیگر اهداف این مطالعات را بازسازی پوشش گیاهی باغ پاسارگاد به عنوان یکی از اولین باغ های باستانی از طریق مطالعات دیرین اقلیم شناسی، مطالعه چشم انداز پاسارگاد در دشت مرغاب و حفاظت بهتر از آثار این محوطه برشمرد.

محمدخانی ادامه داد: برای

با هدف ارتقای وضعیت کمی و کیفی بازدید در محوطه میراث جهانی تخت جمشید صورت گرفت

ماه در محل هتل لاله تهران دنبال شد، موضوعاتی از قبیل پاکسازی مداخلات قبلی در محوطه، پروژه نورپردازی و نور و صدا در تخت جمشید، ارتقای وضعیت موزه و گنجینه تخت جمشید، بکارگیری فن آوری های نوین در معرفی بهتر محوطه و همچنین زمان بندی و نحوه اجرای پروژه مورد بحث و بررسی قرار گرفت.

گفت و گوهایی چند جانبه بین پایگاه میراث جهانی تخت جمشید، شرکت توسعه گردشگری ایران و کنسرسیوم اتریشی و مشاوران طرف اتریشی، با هدف ارتقای وضعیت کمی و کیفی بازدید در محوطه میراث جهانی تخت جمشید برگزار گردید.

در این مذاکرات کارشناسی که در روزهای هفتم و هشتم دی

فدایی؛ مدیر پایگاه میراث جهانی تخت جمشید: با رعایت حریم، نقش رستم جهانی می شود

مجموعه مهم تاریخی در کشور به شمار می روند و با وجود اینکه هنوز ثبت جهانی نشده اند اما تمام اقداماتی که برای مجموعه تخت جمشید انجام می شود برای این دو مجموعه هم در نظر گرفته می شود. وی با اشاره به اینکه قوانین و ضوابط تخت جمشید در مورد این دو مجموعه نیز بکار گرفته می شود، تاکید کرد: ثبت جهانی این دو مجموعه در جذب گردشگر موثر است. البته در حال حاضر معمولاً افرادی که از تخت جمشید بازدید می کنند از این دو مجموعه

نقش رستم مدتی است که با الحاق به پرونده تخت جمشید قرار است به ثبت جهانی برسد که در این باره باید الزاماتی مانند رعایت حریم ها مد نظر باشد. از سالها قبل موضوعاتی پیرامون ثبت جهانی نقش رستم از سوی میراث فرهنگی مطرح و قرار شد پرونده ثبت جهانی این مجموعه به پرونده ثبت جهانی تخت جمشید الحاق شود. اخیراً نیز رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری خواستار شتاب بخشی به تکمیل پرونده ثبت مجموعه تاریخی نقش

و اگر بخواهیم این اقدام انجام شود باید به موضوعاتی که مد نظر یونسکو است توجه ویژه ای کرد.

در این میان رییس انجمن دوستداران میراث فرهنگی استان

اسکنرهای لیزری در دستور کار است.

فدایی با بیان اینکه کارگاه حفاظت برای یکی از آرامگاه های نقش رستم فعال شده، گفت: به دنبال آن هستیم با مستندنگاری از تمامی

نیز بازدید می کنند.

مدیر مجموعه میراث جهانی تخت جمشید با اشاره به اینکه به دنبال رسمیت بخشی به این دو مجموعه با ثبت جهانی آنها هستیم، ادامه داد: سال گذشته اقداماتی از جمله مستندسازی برای ثبت این دو مجموعه انجام شده و در حال حاضر نیز برداشت و مستندنگاری از این دو محوطه با بکارگیری ابزار دقیق مستندنگاری همچون

رستم شد. بر این اساس آخرین وضعیت ثبت جهانی این پروژه پیگیری شد.

حمید فدایی مدیر پایگاه میراث جهانی تخت جمشید در مصاحبه با خبرگزاری مهر در این خصوص گفت: برای ثبت جهانی نقش رستم و نقش رجب ضروریست این دو مجموعه به پرونده ثبت جهانی تخت جمشید الحاق شود.

نقش رستم و نقش رجب دو

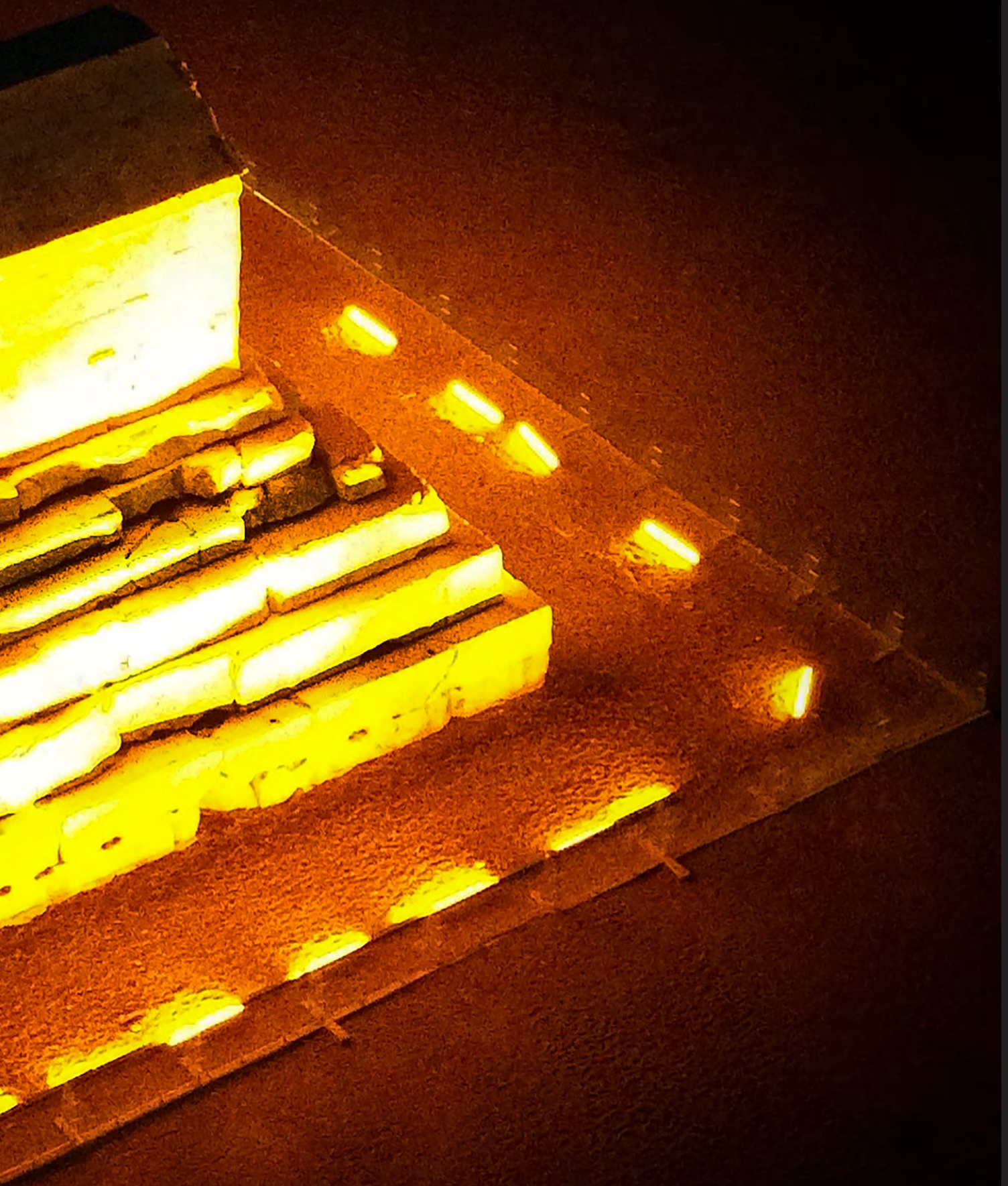

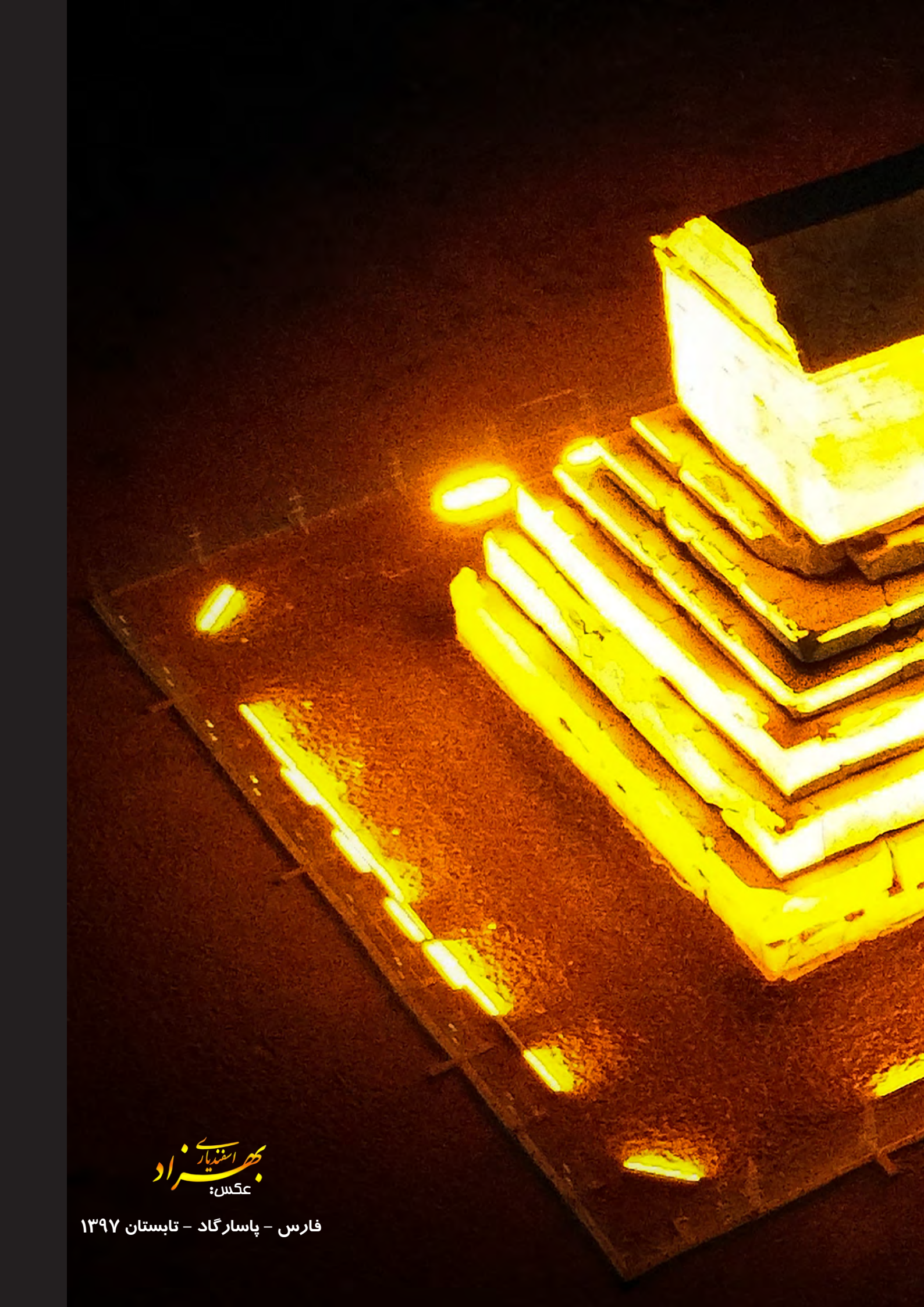
فارس با اشاره به اینکه یکی از ملزومات برای ثبت جهانی این دو مجموعه حفظ حریم آنهاست، گفت: یکی از اساسی ترین موضوعات برای ثبت جهانی نقش رستم و نقش رجب حفظ حریم آنهاست که این امر باید در دستور کار قرار گیرد.

ظرفیتهای برای الحاق ثبت جهانی این دو مجموعه به پرونده تخت جمشید استفاده کنیم.

وی با تاکید بر لزوم توجه به الزامات برای ثبت جهانی این دو مجموعه افزود: ثبت جهانی نقش رستم و نقش رجب دارای الزاماتی است

بهم آشنیدار
عکس: نژاد

فارس - پاسارگاد - تابستان ۱۳۹۷

انجام رسید. هم اکنون بانک سفال مجموعه، علاوه بر همکاری با هیات های باستان شناسی فعال در منطقه و ارائه خدمات تخصصی، پذیرای پژوهشگران متعدد، از موسسات آموزشی و پژوهشی است.

با بررسی و مطالعه سفالینه های تاریخی، امکان شناسایی دوره ها، صنایع و آثار مادی طوایف و جوامع بشری در قلمرو فرهنگهای گوناگون فراهم می شود. این آثار با شکوه و با اهمیت هنری برای حفظ و نگهداری بهتر نیاز به مکانی مناسب جهت مطالعات بیشتر و علمی تر دارند. بانک سفال پایگاه میراث جهانی تخت جمشید به منظور آرشو و طبقه بندی سفال های موجود، فعالیت خود را از سال ۱۳۸۵ آغاز نمود و در سال ۱۳۹۷ به منظور تکمیل آرشو و ساماندهی قطعات سفالین فاقد شناسنامه که در انبارهای پایگاه نگهداری می شدند، پروژه ساماندهی سفال های موجود در انبارهای تخت جمشید به

طبقه بندی و ساماندهی آثار سفالین بدون شناسنامه در تخت جمشید

*شهرزاد زارعی؛ کارشناس بانک سفال پایگاه میراث جهانی تخت جمشید

بود. هادیان دهکردی در بخش پایانی این کارگاه لزوم تدوین خط مشی و برنامه مدون برای شرایط محیطی موزه و پایش آن و آشنایی و آموزش صحیح کارکنان موزه با روشهای پایش، ثبت درست و استاندارد و تفسیر اطلاعات پایش،

پرداخت. وی با بیان اینکه آثار میراث فرهنگی در معرض خطرات عوامل طبیعی و انسان ساز و آبی ست تاکید کرد همه ما به عنوان حفاظتگر آثار باید این مسائل و خطرات را در نظر بگیریم. سپس ایشان لایه های حفاظتی که در مقابل این خطرات ایجاد می شود را تشریح و به بیان

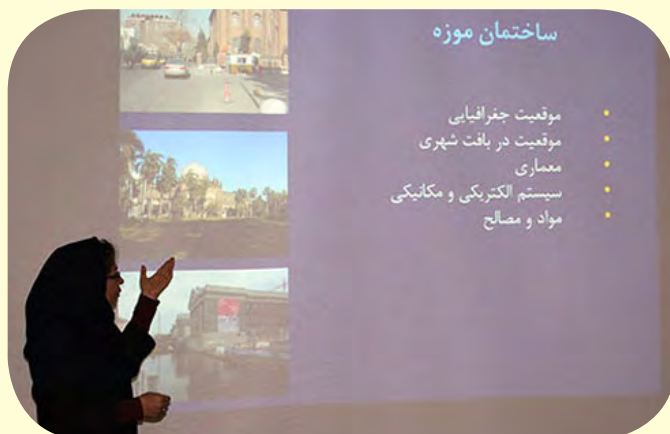
توصیه های لازم پرداخت. هادیان دهکردی در ادامه کارگاه به بحث در مورد پایش محیطی و روشهای آن پرداخت و اهمیت و مزایای این طرح را بیان کرد. وی در ادامه سخنان خود به بیان توصیه های لازم در خصوص پایش عوامل محیطی پرداخت و تاکید کرد، اگرچه این

برگزاری کارگاه آموزشی ملی «سنجش و پایش محیط های موزه ای در راه موزه سبز»

کارگاه آموزشی ملی «سنجش و پایش محیط های موزه ای در راه موزه سبز» با همکاری پایگاه میراث جهانی تخت جمشید، پژوهشکده حفاظت و مرمت اشیاء تاریخی و اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان فارس با حضور کارکنان، موزه داران و مرتنگران پایگاه میراث جهانی تخت جمشید و جمعی از کارکنان اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری فارس و جمعی از علاقه مندان، در روز سه شنبه، یازدهم اسفند ماه ۱۳۹۷، در محل سالن گیت ورودی تخت جمشید برگزار گردید.

در ابتدای مراسم کارگاه آموزشی، حمید فدایی مدیر پایگاه میراث جهانی تخت جمشید با بیان این مطلب که موزه سبز یکی از طرح های بنیادین حوزه میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری است، اشاره کرد که موزه تخت جمشید به عنوان پایلوت این طرح در

ساختمان موزه

- موقعیت جغرافیایی
- موقعیت در بافت شهری
- معماری
- سیستم الکتریکی و مکانیکی
- مواد و مصالح

شناسایی عوامل آسیب و اصلاح شرایط محیطی و دستورالعمل های روش های پایش را خاطر نشان کرد. معرفی جدیدترین دستگاههای پایش و کنترل آلاینده های محیطی بخش پایانی این کارگاه آموزشی بود.

نوسانات محیطی اجتناب ناپذیر است اما مهم این است که بتوان محدوده این نوسانات را تا حد ممکن کنترل کرد. آلاینده های محیطی و بخصوص ذرات معلق و گرد و غبار و لزوم جلوگیری و کنترل این موارد بخش دیگری از سخنرانی ایشان

در جهت مخالف نقش برجسته ایجاد شد. در نهایت برای بندکشی شکاف و رگه ها از ملات ماسه و سیمان استفاده گردید.

آرامگاه داریوش

مرمت آرامگاه داریوش بزرگ پس از تصویب طرح حفاظت و مرمت و تخصیص بودجه در سال ۱۳۷۷ به اجرا در آمد. در مرحله اول جهت دسترسی به فراز آرامگاه، داربست حفاظتی و مرمتی برپا گردید و کانال هدایت کننده سیلاب در بالای آرامگاه لایروبی شد. درختچه ها و گیاهانی که در نمای آرامگاه روییده بودند به وسیله سم، خشکانده و از بین برده شدند. جهت پر کردن شکاف و ترک ها از ملات ماسه و سیمان و دوغاب سیمان استفاده گردید و در نهایت پاکسازی و رسوب برداری سطح نقوش برجسته آرامگاه با آب و برس پلاستیکی انجام پذیرفت. پس از پاکسازی، سطح نقوش برجسته نمای آرامگاه با کمک شیره آهک و پارالوئید B۷۲ با درصدهای پایین استحکام بخشی و تثبیت شد.

«دومینکوفاسنا» و دانشگاه شیکاگو به سرپرستی «دکتر سیمون لوین» و کارشناسان سازمان میراث فرهنگی کشور و بنیاد پژوهشی پارسه- پاسارگاد تحت مدیریت اجرایی کارگاهی استاد «حسن راهساز» انجام شد.

سنگ نگاره اردشیر بابکان در سال ۱۳۶۳ هجری شمسی پس از ایجاد داربست حفاظتی، رگه ها و شکاف های عمیق سطوح بالا و نمای سنگ نگاره به وسیله قلم و چکش طبله زدایی شد. سپس برای هدایت آب باران و سیلاب، در اطراف نقش برجسته به طول ۱۵ متر، بتن ریزی گردید. در نهایت پر کردن فضاهای خالی و بندکشی رگه ها و شکاف ها با دوغاب ماسه و سیمان انجام پذیرفت.

سنگ نگاره تاج ستانی نرسه

در نقش برجسته تاج ستانی نرسه، پس از طبله زدایی و تمیز کردن شکاف ها و پر کردن آن ها با بتن، سطح نقش برجسته گل سنگ زدایی شد. علاوه بر این، آبچکان بتن آرمه به منظور هدایت آب باران

پیشینه فعالیت های حفاظتی و مرمتی در

محوطه نقش رستم

کارگروه مرمت نقش رستم

آغاز مرمت های علمی این دوره توسط مؤسسه ایتالیایی شرق میانه دوره ایزمنو به ریاست «جوزپه توچی» و مدیریت کارگاهی «جوزپه تیلیا» در سال ۱۹۷۱ میلادی در نقش رستم انجام گرفت. مرمت پلکان واقع در دیوار شمالی و بام هرمی شکل بنای کعبه زرتشت در این دوره انجام شد. پس از شماره گزاری، قطعات سنگی پلکان از جای خود پایین آورده شد و شالوده بررسی گردید. پس از پی ریزی با بتون مسلح یک دیوار مقاومتی برای نگهداری قطعه سنگی که پله دوم را تشکیل می دهد به جای قطعه سنگ مفقود شده ساخته شد. علاوه بر قطعاتی که در محل خود پایدار مانده، پنج قطعه بزرگ دیگر نیز به محل اصلی بازگردانده شد.

مرمت های دوره ۱۹۷۸ تاکنون:

در این دوره با مدیریت دکتر

اولین اقدامات علمی حفاظت و مرمت در جلگه مروشدت را می توان فعالیت های موسسه ایتالیایی ایزمنو در ایران دانست. این گروه در سال ۱۹۴۸ میلادی، عملیات حفاظتی خود را آغاز نمود و به منظور نجات بخشی از بقایای موجود در محوطه، تا انقلاب اسلامی در ایران فعالیت کرد. در اولین سال پس از انقلاب اسلامی، گروه ایزمنو کلیه عملیات را نیمه کاره رها کرده و به کشور خود بازگشتند. پس از بازگشت این گروه و در سالیان ابتدایی انقلاب، گروه های ایرانی فعالیت های حفاظتی را در محوطه های تاریخی و از جمله نقش رستم ادامه دادند. برخی از اقدامات مرمتی در محوطه نقش رستم را می توان به گونه زیر برشمرد:

مرمت های دوره ۱۹۶۴ لغایت

۱۹۷۸ میلادی:

مستندنگاری و آسیب نگاری آرامگاه خشایارشا

کارگروه مرمت نقش رستم

داربست (نزدیک شدن به نقش) و با استفاده از مستندنگاری انجام شد تا در آسیب شناسی مورد استفاده قرار گیرد.

در مرحله آسیب نگاری اثر، آسیب های موجود براساس الگوهای تخریب سنگ زیر نظر کمیته علمی

باتوجه به رویکرد پایگاه پژوهشی پارسه در طرح حفاظت و مرمت آرامگاه خشایارشا، مستندنگاری آرامگاه و نقوش برجسته آن با روش ترکیبی فتوگرامتری و اسکن لیزر انجام و نقشه آن ترسیم گردید. آسیب نگاری نیز با کمک

بین المللی سنگ ایکوموس (شورای بین المللی بناها و محوطه ها) به ۵ گروه اصلی تقسیم شدند که شامل رسوب و تغییر رنگ، از دست دادن مواد، جدایش، و تغییر شکل و فعالیت های زیستی بودند. آسیب نگاری در نهایت منجر به شناخت نوع و میزان آسیب ها شده که در مرحله آسیب شناسی مورد استفاده قرار می گیرد.

موزه یکی از مکان‌هایی است که بشر برای حفظ دستاوردها و داشته‌های فرهنگی خود از آن استفاده می‌کند. در واقع موزه به مفاظ شناسنامه بشر و تقویت مافظ جمعی کمک می‌کند. اگر گذارتان به استان فارس و شهرستان مرودشت افتاد، مسلماً تفت جمشید یکی از مکان‌هایی است که خیال بازید از آن را در سر فواید داشت، پس توصیه می‌کنیم اگر به تفت جمشید آمدید، متماً بازید از موزه تفت جمشید را در برنامه خود بگنجانید. موزه‌ای در کاخ ملکه با کف سرخ فام که بسیاری از آثار به دست آمده از تفت جمشید در آن به نمایش گذاشته شده‌اند. در این گفتگو کرامت بردبار مسئول موزه تفت جمشید توضیحاتی را راجع به پیشینه موزه تفت جمشید، اشیاء قرار گرفته در آن و ارزیابی آینده این موزه، برای خوانندگان این نشریه شرح خواهند داد.

موزه تخت جمشید؛ موزه‌ای با کف پوش‌های سرخ

که تخت جمشید توسط

اسکندر به آتش کشیده می‌شود کاخ ملکه نیز مانند کاخهای دیگر در تخت جمشید، به فراموشی سپرده شد. بین سال‌های ۱۳۱۰ تا ۱۳۱۱ بعد از کشف خرابه‌های تخت جمشید از زیر خاک، کاخ ملکه که بین یک متر تا یک متر و نیم در خاک مدفون بوده است از زیر خاک بیرون کشیده می‌شود.

تغییر رنگ روی جرزهای ورودی، روی ستون‌ها و مقداری کمی روی طاقچه‌ها نشانگر آن است که چه مقدار از این کاخ به زیر خاک رفته است.

بعد از آن هیأت کاوش پس از جستجو برای بازسازی مکانی برای اسکان، بین کاخ تاجر و کاخ ملکه به این نتیجه می‌رسند

و یا پیگیری است.

در مورد ساقتمان موزه و اتفاقاتی که در گذشته رخ داده توضیحاتی بفرمایید؟

مکان فعلی موزه، در اصل کاخ ملکه نام دارد و در زمان هخامنشیان متعلق به همسر خشایارشا بوده است. در سال ۳۳۰ قبل از میلاد

آقای بردبار به عنوان اولین

سوال، شغل موزه داری را چگونه می

بینید، ساده یا دشوار؟

خوب مسلم است که چنانچه محل موزه و تجهیزات جنبی آن جدید و به روز باشد، تمامی امکانات لازم در آن دیده شده باشد و نیروی انسانی کافی جهت حفاظت و نگهداری مهیا باشد، کار موزه داری خوب و جذاب خواهد بود، ولی با توجه به شرایط موزه‌هایی همچون موزه تخت جمشید که شماری از شرایط ذکر شده را ندارد و یا لااقل کم دارد، کار موزه داری کمی سخت و دشوار است. اما با وجود همه مشکلات خدا را شاکریم که علیرغم برخی کاستی‌ها، تا کنون مشکل جدی در موزه نداشته ایم و همیشه تلاشمان این بوده که با روی گشاده پاسخگوی

میهن‌ان و بازدیدکنندگان داخلی و خارجی باشیم و در مراحل مختلف مشکلات و کمبودها و به منظور رفع این مشکلات، طرح و پیشنهادات خودمان را چه به صورت شفاهی و چه کتبی به مسئولین دلسوز وقت ارائه دادیم که اکنون در حال انجام

آنرا برای شما و خوانندگان تشریح کنم فعلا در این مجال نمی گنجد. ولی آتش سوزی که در موزه کشور برزیل و یا کلیسای نوتردام رخ داد بسیار ناراحت کننده بود که باید درس عبرتی باشد برای تمامی مسئولان میراث فرهنگی و موزه داران. ما نیز باید تمامی تلاشمان را جهت پیشگیری از این گونه اتفاقات به کار گیریم. من در اینجا فقط به این نکته اشاره کنم که تازمانی که یک موزه استاندارد و زیرساخت لازم را نداشته باشد، مسلماً برگزاری نمایشگاه‌ها، سخنرانی‌ها و فراهم کردن ارتباط و تعامل با مدارس و دانشگاه‌ها که جزو اهداف جدایی ناپذیر و مهم موزه هاست، فراهم نخواهد شد.

به عنوان سوال پایانی این گفت و گو آینده موزه تفت جمشید را چگونه ارزیابی می کنید؟
بگذارید من سئوال شما را به نحوی دیگر پاسخ گویم! به طور قطع اگر با یک نگاه باز و علمی- پژوهشی به موزه تخت جمشید نگاه شود و شرایط و استانداردهای لازم برای حفاظت و نگهداری و موارد دیگری که در سئوال قبلی شما بدان اشاره کردم فراهم شود، می شود گفت که آینده خوبی برای موزه تخت جمشید در پیش است، که امیدوارم همین طور باشد.
از اینکه در این گفت و گو شرکت کردید از شما متشکرم.

مال که صحبت از اشیاء شد بفرمایید، چه تعداد از آثاری که در این مجموعه به نمایش گذاشتید متعلق به تفت جمشید است؟

بیشترین آثاری که در این موزه به نمایش گذاشته شده از مجموعه تخت جمشید کشف شده است. در این موزه می توان نمونه بست آهنی به کار رفته در سنگ ها را که مربوط به دوره هخامنشی است مشاهده کرد. همچنین در این موزه دو مجسمه زن هم در میان اشیا دیده می شود که اگرچه متعلق به دوره مصر باستان است اما محل اکتشاف آن در تخت جمشید بوده است. همچنین تویی چرخ ارابه و دهانه اسب مفرغی و ریتون های سفالین که در این موزه به نمایش گذاشته شده است، از جمله آثار یافت شده در تخت جمشید است که در این موزه به نمایش گذاشته شده است. نکته جالب توجه در این موزه مربوط به نمایش بخشی از پارچه سوخته تخت جمشید است، که بعد از دو هزار و ۵۰۰ سال هنوز باقی مانده و از جمله کشفیات جالب در تخت جمشید است.

آقای بردبار، موزه به عنوان مملى برای نگهداری و به نمایش درآوردن آثار و اشیایی که دارای ارزش تاریخی، علمی، فرهنگی و هنری اند، باید از شرایطی ویژه برخوردار باشد؛ شرایطی که در استانداردهای موزه داری امروز جهان رعایت می شود، شما به عنوان موزه دار تفت جمشید چه نکات و مسائلی را در موزه های بزرگ جهان می بینید که در اینجا اتفاق نیفتاده و لزوم اجرای آن را در موزه تفت جمشید احساس می کنید؟

متأسفانه من تا کنون هیچ موزه خارجی را از نزدیک ندیده ام که بتوانم اظهار نظر کنم اما به طور قطع رسیدن به استانداردهای لازم در موزه تخت جمشید یکی از اهدافی است که ما دنبال می کنیم. اما اینکه من در این فرصت کم بتوانم

بازسازی شده کاخ ملکه (موزه امروزی) انتقال داده شد. همین امر باعث گردید تا کاخ بازسازی شده کاخ ملکه مکانی برای نگهداری این اشیا گردد. پس می توان گفت موزه تخت جمشید اولین بار در سال ۱۳۱۶ همزمان با کاخ گلستان در تهران جزء اولین موزه های ایران است که اشیای تاریخی را در خود جای داده است.

آیا بعد از مرمت کاخ، توسط ارنست هرتسفلد، موزه مجدداً مرمت و بازسازی شده است؟

در حدود سال ۱۳۹۲ دوباره موزه به صورت ساختاری (در حد کف ریزی و بدنه) مرمت و بازسازی شد و یک گالری به این مجموعه اضافه گردید که به عنوان گالری عکس از آن یاد می شود. مجموعه موزه شامل دو گالری و یک سالن اشیا است، که حدود ۲۰۰ شی در آن جای گرفته است و به صورت دیواری و ایستاده در معرض دید بازدیدکنندگان قرار دارند.

آقای بردبار نمونه انتقاب این اشیاء چگونه است؟

چیدمان این اشیا بر طبق خواسته ها و پرسش هایی که بازدیدکنندگان از ما دارند صورت گرفته است، مثلاً پرسشی که بسیاری از گردشگران داخلی و خارجی از ما دارند این است که این سنگ ها با این همه وزن چگونه و با چه امکاناتی بالا کشیده می شدند؟ ما برای پاسخ به سوالات بازدیدکنندگان در سالن اشیا دریک ویترین، ابزار قرقره را به نمایش گذاشتیم و مزایا و چگونگی استفاده از آن را برای گردشگران توضیح می دهیم و یا اینکه تعدادی از بازدیدکنندگان در مورد سکه های هخامنشی سوالات بسیاری داشتند که ما ویترینی را نیز به این سکه ها اختصاص دادیم که البته این سکه ها همگی از جنس نقره هستند.

که کاخ ملکه مکان مناسب تری برای اسکان خواهد بود. کاخ ملکه دقیقاً طبق سبک و سیاق گذشته بازسازی شد. هنگامی که وارد حیاط موزه می شوید چیزی را خواهید دید که در زمان هخامنشیان ساخته شده بود.

پس شما می فرمایید ساقتمان موزه شکل بازسازی شده کاخ ملکه است؟

بله شالوده ساختمان بر سنگ کوه بنا شده و کف تالار با ساروجی قرمز رنگ مفروش شده است. به همین دلیل فضای داخلی این موزه را نیز

به رنگ قرمز ساخته اند. این رنگ به دلیل وجود ساروج قرمز در کف موزه است که در دوره هرتسفلد از آن برای ساخت موزه استفاده شده و رنگی است که در دوره هخامنشیان از آن استفاده می کرده اند.

همچنین تمام ساختار سنگی مانند دو جرز جلو، ته ستون ها، شالی ستون ها، طاقچه ها، درهای ورود و خروج و درک های فرعی، همگی اصل و در زمان هخامنشیان وجود داشته است. اما کف، ستون ها، سقف و دیوارها بازسازی شده اند. به طور کلی می توان گفت موزه تخت جمشید تنها مکان بازسازی شده در تخت جمشید پس از حفاری است.

رسیدیم به سئوالی که شاید به ذهن بسیاری از خوانندگان رسیده باشد چه چیزی باعث شد تا کاخ ملکه را به موزه تبدیل کنند؟

تقریباً بین سالهای ۱۳۱۰ تا ۱۳۱۳ ارنست هرتسفلد از دانشگاه شرق شناسی شیکاگو به همراه تکنسین های ایرانی، کاخ ملکه را ابتدا از خاک، پاکسازی و سپس در طی دو سال بازسازی کردند. پس از آن، به این دلیل که تعداد زیادی اشیا در اطراف کاخ ملکه و دیگر نقاط تخت جمشید پیدا شد و محلی جهت نگهداری از آنها وجود نداشت، تمامی این اشیا به محل

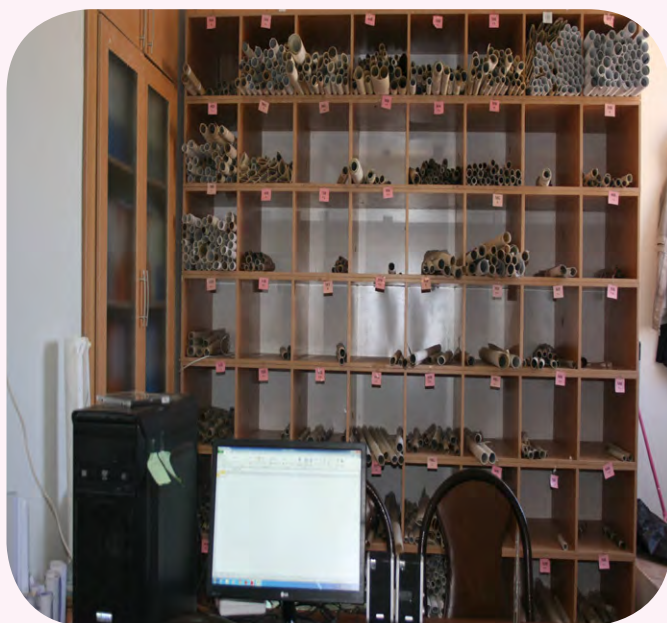
بهر اسفندیاری نژاد
عکس:

ایران - فارس - تخت جمشید - زمستان ۱۳۹۲

PERSEPOLIS-FARS-IRAN-January - 2014

مرکز اسناد پایگاه میراث جهانی تخت جمشید؛ اهداف و رویکردها

مریم راهساز مسوول مرکز اسناد پایگاه میراث جهانی تخت جمشید

عکسهای سیاه و سفید هیات ایتالیایی دوره ایزمئو از سالهای ۱۳۴۳ تا ۱۳۵۷، نقشه های کالک و اوزالید از سال های ۱۳۴۳ تا ۱۳۸۳، پرونده های گزارشات ماهانه و سالانه و برنامه های تعمیراتی مجموعه هخامنشی و سایر نقاط ایران در طول ۲۶ سال، به سرپرستی و اجرای دفتر فنی (حسن راهساز) از سالهای ۱۳۵۷ تا ۱۳۸۲ که تمامی آنها تایپ و ساماندهی و طبقه بندی شده اند، نگاتیوهای سیاه و سفید

هدف از تشکیل این مرکز را می توان تسریع، گسترش در مطالعه و پژوهش در زمینه های موضوعی مختلف مربوط به میراث فرهنگی، گردآوری، حفظ و نگهداری منابع و اطلاع رسانی در موضوعات مرتبط برشمرد. این اطلاعات به عنوان یک منبع حیاتی برای پیشرفت اهداف علمی و فرهنگی کشور و در حکم سرمایه های ارزشمند ملی محسوب می شود. با توجه به غنی بودن این مرکز از حیث آرشیو عکس،

۱۲۰ به تعداد ۴۳۳۷ عدد که تا کنون حدود ۱۴۵۰ عدد آن اسکن و آرشیو شده است، نگاتیوهای سیاه و سفید، اسلاید رنگی، سی دی و دی وی دی ها حاوی گزارشات، طرح ها، پروژه های عمرانی، مقالات و پایان نامه ها، از سالهای ۱۳۸۱ تا کنون از جمله اطلاعات موجود در مرکز اسناد این پایگاه است.

محققان، دانشجویان، موزه داران و فیلم سازان کثیری به این مرکز مراجعه و اسناد لازم را دریافت می نمایند. در راستای توسعه و ساماندهی کامل این بخش در سال آینده تلاش خواهد شد، با راه اندازی بانک اطلاعاتی جامع، این آرشیو در دسترس محققان و علاقه مندان قرار گیرد.

ساماندهی مسیر ورودی منتهی به آرامگاه کوروش

گرد، ۱۴ متر پهنا، ۲۶۲ متر طول و ۳۶۷۰ متر مربع مساحت دارد. سنگ های به کار رفته در کف فرش این محور از جنس تراورتن و لاشه می باشد. سنگ تراورتن در طرفین و جوی های مسیر، مورد استفاده قرار گرفته است و از سنگ لاشتر در کف فرش محور استفاده شده است. از نکات قابل توجه این طرح استفاده از سنگ های حجمی به ابعاد ۱۰۰×۵۰×۱۰۰ متر به صورت خشکه چین می باشد. عملیات اجرایی و پیشرفت فیزیکی این پروژه روند نسبتاً مطلوبی داشته است؛ به طوری که سنگ تراورتن به طور کامل به اتمام رسیده و یک سوم مسیر نیز سنگفرش شده است.

محور ورودی مجموعه میراث جهانی پاسارگاد به دلیل سرسبزی و استفاده از درختان کاج تزئینی در طرفین محور و عوامل مانند قرینگی، ریتم، تکرار و وحدت یکی از زیباترین ورودی های محوطه های ثبت جهانی در کشور است. در سال های گذشته و از زمان بارش باران، بر اثر آبگرفتگی، بازدیدکنندگان با مشکلات زیادی مواجه می شدند. به همین دلیل ساماندهی مسیر ورودی و حل مشکلات آن یکی از پروژه های مهم این پایگاه در سال های گذشته بوده است که طرح پیشنهادی آن به تصویر و تایید شورای راهبردی نیز رسیده است. این محور که شکل گیری آن به دوره پیش از انقلاب باز می

طراحی و ساماندهی کافی شاپ و خدمات رفاهی

در طراحی و ساخت این مجتمع از کف فرش با قالب های بتنی به ابعاد حجمی ۱۲×۸۰×۱۰۰ به صورت خشکه چین استفاده شده است. رواقی چوبی به سبک معماری ایرانی در جلوی تمامی فضاها ایجاد شده، که در زیبایی این مجتمع نقش بسزایی داشته است.

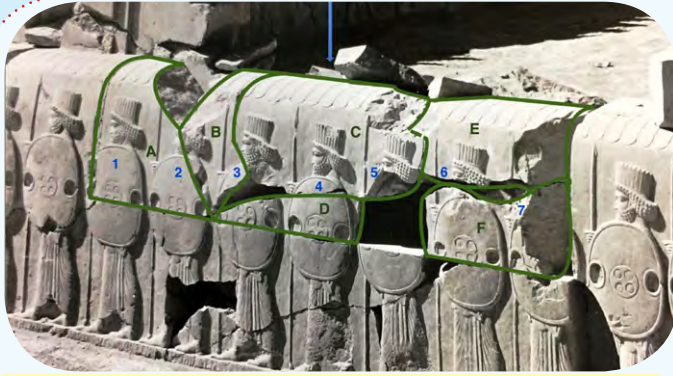
مجتمع گردشگری پاسارگاد شامل فضا هایی از قبیل پارکینگ اختصاصی، سرویس بهداشتی، نماز خانه، فروشگاه صنایع دستی، کافی شاپ و سالن معرفی می باشد. مساحت این مجتمع چند منظوره در حدود ۵۶۰۰ متر مربع است که بخش هایی از این فضا در قالب فاز توسعه در نظر گرفته شده است.

مروری بر ۸۲ سال نقل و انتقالات نقش سرباز

هخامنشی مسروقه از تالار شورا در تخت جمشید (۱)

پیشینه، تاریخ و نحوه مفقود شدن سردیس هخامنشی

نگارش و ترجمه: مهرانز بردبار؛ کتابخانه تخصصی پروفیسور شهبازی
علی اکبر صادقی؛ گروه باستان شناسی مجموعه جهانی تخت جمشید

۱- در این تصویر، سردیس به سرقت رفته در قسمت C یا شماره ۴ نشان داده شده است

موجود، با هماهنگی مرکز خدمات حقوقی سازمان و ریاست جمهوری، مرکز لاهه و وزارت امور خارجه پرونده حقوقی این شیء ارزشمند را به جریان می اندازد. سرانجام پس از پیگیری های متعدد، با رای دادستانی نیویورک مبنی بر استرداد این سردیس به ایران، مقدمات تحویل این سردیس هخامنشی به ایران فراهم می گردد. غلامعلی خوشرو نماینده دائم ایران در سازمان ملل متحد در طی مصاحبه ای با خبرگزاری ایرنا در تاریخ سه شنبه، ۱۳ شهریور ماه ۱۳۹۷، خبر از تحویل این سردیس از دادستانی نیویورک می دهد. این شیء تاریخی پنجم مهرماه ۹۷ هزمان با بازگشت رئیس جمهوری ایران از نیویورک مقر سازمان ملل متحد به ایران بازگردانده شد. این سردیس هخامنشی بر طبق مصاحبه دکتر علی اصغر مونسان، رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، قرار است پس از نمایش در موزه های کشور، در محل قبلی خود در تخت جمشید نصب گردد.

۱- این مطلب ترجمه کوتاه بخشی از مقاله ای است با عنوان:

On the "Relief of a Persian Guard from Persepolis" on sale in Europe and North America 2016 to 2017, By: L. K. Allen, October 2017.

۲- آنچه مسلم است علاوه بر این سردیس بخشی دیگری از این قسمت از کاخ شورا نیز به سرقت رفته که از جمله آن می توان به سردیس مشابه دیگری از همین بخش اشاره کرد. این سردیس در حال حاضر در موزه تورنتو کانادا نگهداری می شود.

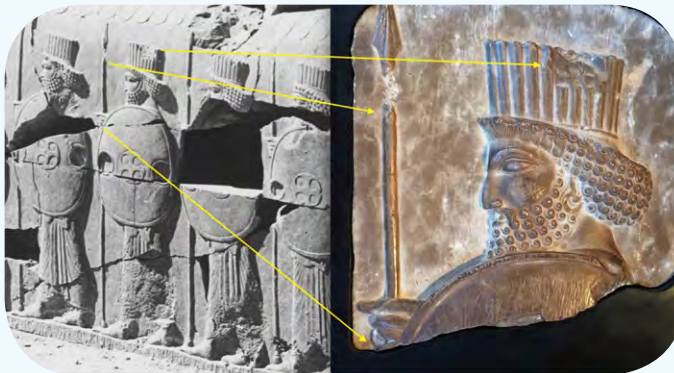
برای اطلاع بیشتر در این خصوص رجوع شود به: Allen, L. 2016 "The Greatest Enterprise": Arthur Upham Pope, Persepolis and Achaemenid Antiquities," Arthur Upham Pope and a New Survey of Persian Art (ed. Yuka Kadoi), pp. 127-168 Brill.

Nicholls, R. and Roaf, M. 1977 "A Persepolis Relief in the Fitzwilliam Museum, Cambridge," IRAN vol. 15, pp. 146-152

Roaf, M. 1987 "Checklist of Persepolis - reliefs not at the site," IRAN vol. 25, pp. 155-58

Schmidt, E.F. 1954 PERSEPOLIS I Oriental Institute Publications LXVIII, University of Chicago Press = OIP 68

پلیس مونترآل اعلام و این مساله به شکل رسمی در بخش خبری CTV مونترآل اعلام می شود. ارتباط این سردیس با دزدی سال ۱۹۳۶ که توسط موسسه شرق شناسی شیکاگو اعلام شده بود، بر اساس مستندات و عکسهای موجود مشخص می شود و به طور قطع مشخص می شود که این سردیس یکی از سردیس های به سرقت رفته تزیینات پشت پلکان کاخ شورا است که در سال ۱۹۳۶ ناپدید شده است، اما موزه مونترآل اقدامی جهت بازگشت این

۲- تصویر سردیس به سرقت رفته در محل اولیه و اصلی

سردیس به موزه انجام نمی دهد. در بین سالهای ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۶ این سردیس در نمایشگاههای مختلفی در لندن و هلند به نمایش گذاشته می شود. دو مالک نقش برجسته که در لندن اقامت دارند، مدعی شده اند که این اثر را به شکل قانونی و از یک فروشنده معتبر آثار تاریخی خریده اند اما بازپرس های این پرونده سرقت این سردیس را از موزه مونترآل تایید کرده اند. سرانجام در سال ۲۰۱۷ این سردیس در یک وب سایت حراجی به نام تفاف (Tefaf) در نیویورک مجدداً به معرض فروش گذاشته می شود.

سازمان میراث فرهنگی ایران پس از اطلاع از این موضوع و اثبات تعلق این سردیس به ایران، پیگیری جهت استرداد این شیء ارزشمند را آغاز می کند و بر طبق شواهد و مستندات

دسترس نیست. در دسامبر ۱۹۵۰ این سردیس به همراه یک سردیس دیگر (۲) که از همین بخش کاخ شورا جدا شده و به سرقت رفته بود، توسط شخصی به نام پاول مالون که دلال اشیاء عتیقه در قاره آمریکا و اروپا بوده، به ترتیب به دو موزه مونترآل و تورنتو به فروش می رود. شخصی به نام اف. کلیولند مورگان که یک کلکسیونر اشیاء عتیقه بوده این سردیس را از پاول مالون به قیمت \$۱,۰۰۰، خریداری و آنرا به موزه هنرهای زیبای مونترآل اهدا می کند.

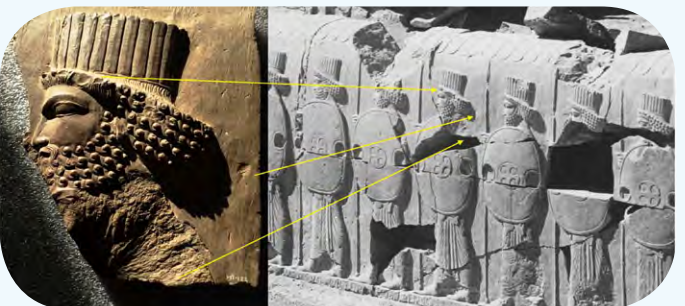
این سردیس، همان سردیسی است که در حال حاضر به ایران بازگشته است. سردیس دوم که در می ۱۹۵۱ به موزه تورنتو اهدا می شود، کماکان در موزه تورنتو کانادا در حال

سردیس سرباز هخامنشی اولین بار در سال ۱۹۳۲ در طی کاوش موسسه شرق شناسی شیکاگو به سرپرستی ارنست هرتسفلد در قسمت تزیینات پشت پلکان کاخ شورا نمایان گردید. آنچه مسلم است این نقش برجسته مربعی شکل که ابعاد آن ۸ اینچ مربع (۵۱٫۶ سانتی متر مربع) اعلام شده تا سال ۱۹۳۶ در محل اصلی خود وجود داشته است. پس از اتمام کار هرتسفلد در تخت جمشید در سال ۱۹۳۴، اریک اف. اشمیت در اواخر همان سال، سرپرستی کاوش تخت جمشید را از جانب موسسه شرق شناسی شیکاگو عهده دار گردید. نماینده اشمیت دونالد مک کاون اولین شخصی بود که به شکل غیر رسمی مفقود شدن این سردیس را در سال ۱۹۳۶ و بر اساس مستندات موجود، (عکسهای موجود از این سردیس در محل اصلی خود)، (تصویر شماره ۱ و ۲) که ر حال حاضر با شماره

OI 33-280

Photograph 23188 - Negative 12822

در آرشیو موسسه شرق شناسی شیکاگو موجود است، به مقامات ایران گزارش می دهد. در تاریخ ۲۶ مارچ ۱۹۳۶ نامه ای رسمی از جانب اریک اف اشمیت سرپرست کاوش موسسه شرق شناسی شیکاگو به علی اصغر حکمت وزیر وقت فرهنگ و آموزش ایران نوشته می شود و در آن مفقود شدن این سردیس به شکل رسمی گزارش می شود و علی اصغر حکمت نیز طبق نامه ای به اریک اف. اشمیت ناراحتی و نگرانی خود را از این مساله به شدت ابراز می کند. در بین سالهای ۱۹۳۶ تا ۱۹۵۰ هیچ اطلاعی از سرنوشت این سردیس و نقل و انتقالات آن در

۳- تصویر سردیس دوم به سرقت رفته در محل اصلی خود که در حال حاضر در موزه تورنتو نگهداری می شود

آموزش و فرهنگ سازی و مشارکت عمومی لازمه حفاظت از بناهای تاریخی و محیط زیست

پاکسازی محور نقش رجب و نقش رستم

پاکسازی محور تاریخی نقش رجب به نقش رستم با مشارکت دوستداران میراث فرهنگی و محیط زیست، دهیاری روستاهای زنگی آباد و حسین آباد و با همراهی کارشناسان و کارکنان مجموعه تاریخی نقش رستم، دی و بهمن ماه ۱۳۹۷

فرش پازیریک

مهرناز بردبار، کتابخانه تخصصی پروفیسور شاپور شهبازی

ارمیتاژ روسیه نگهداری می شود.

منابع:

- حشمتی رضوی، ف.، ۱۳۷۹. «پازیریک»،
دانشنامه جهان اسلام، ج. ۵، تهران، بنیاد
دایرة المعارف اسلامی، ۴۱۵-۴۱۴.

- Rudenko, S.I., 1970. The
Frozen Tombs Of Siberia: The Pazyryk Burials
Of Iron - Age Horseman
London.

فرش ایرانی است.

آنچه آشکار و غیر قابل انکار است
تصویر گروهی است، شبیه نقش
برجسته های تخت جمشید در
صفهای منظم که همگی به یک
فاصله معین از پی یکدیگر می آیند.
نقش گوزن فرش پازیریک که بنا بر
نظر رودنکو از تیره گوزن زرد خالدار
شاخ پهن ایرانی است، از دیگر موارد
جالب و مهم این فرش باستانی است.
فرش پازیریک هم اکنون در موزه

آثار باز یافته آن دوران، شباهت
بسیاری بین نقشمایه های این فرش
با نقش برجسته های تخت جمشید
در یافت. این فرش تقریباً چار گوش،
حدود دو متر مربع وسعت دارد و
تصویر سوارکاران، آهوان در حال
چرا، جانوران افسانه ای با سر عقاب
و بدن شیر بر آن نقش بسته و حاشیه
ای گلدار آن را زینت بخشیده است.
این قدیمی ترین فرش دنیاست که
گواه مهارت خیره کننده بافندگان

پازیریک، دره کوچکی
است در شمال کوهستان آلتایی،
در جنوب سیبری مرکزی، در ۷۹
کیلو متری مرز مغولستان که در
۱۳۲۸ ش/ ۱۹۴۹، سرگی رودنکو،
باستان شناس معروف روس، کهن
ترین نمونه فرش گرّه بافت و پرزدار
را از درون گوری یخ زده در آنجا
کشف کرد. وی پس از بررسی
ساختاری و ملاحظه دقیق چگونگی
نگاره ها و سنجیدن آنها با دیگر

فصلنامه خبری پایگاه میراث جهانی تخت جمشید و پاسارگاد
Parsa Pasargadae World Heritage Site Newsletter

پارسه پاسارگاد

آدرس وب سایت پایگاه میراث جهانی تخت جمشید و پاسارگاد:

www.persepolis.info

www.pasargadae.info

تلگرام: @persepolis_world_heritage_site

@pasargadae_world_heritage_site

ایمیل: info@persepolis.ir

فصلنامه خبری پایگاه میراث جهانی تخت جمشید و پاسارگاد

مدیر مسئول: حمید فدایی - افشین ابراهیمی

سردبیر: حمید فدایی

ویراستار: مهرناز بردبار

امور اجرایی: صدیقه عباسی - فرزانه گرامی

صفحه آرایی: صدیقه عباسی

چاپ و آماده سازی:

نشانی: دفتر شماره ۱: فارس- مرودشت- مجموعه میراث جهانی تخت جمشید

دفتر شماره ۲: فارس- پاسارگاد- مجموعه میراث جهانی پاسارگاد

تلفن: ۰۷۱ - ۴۳۳۴۱۵۵۶ - داخلی ۲۱۲

تلفن دفتر شماره ۲: ۰۷۱ - ۴۳۵۸۲۷۹۰ - ۹۱

دورنگار: ۰۷۱ - ۴۳۳۴۱۵۷۳